

Planto de Pantasilea (p. 175). Sobre les versions aragoneses del Poema de Josep escrivia MzPi. (*Yúçuf*, 36): «el adv. temporal *sus-oras* A 12c [“lex dio el niño i díxolex *sus-oras* ke lo kataxe Alah de manox engañoxax”] pudiera compararse a *sos-oras*, Berceo (*SDom.*, 201), si en ambos lados no se trata de una errata por *essas oras*, *Alex*. 1802, FnGz., 91, 102, 137 etc.; en B se dice *las oras* 4c, 136.8, 136.10, 145.a, 176.3, *en-las-oras* 140.12, junto a *la-ora* B 77d, 114c, 127d, *Ley. de José y Alej.*, 4.4, 4.17, 5.4, 6.8, 137.10. A *en-la-ora* 134d, comp. *enlora* en la Biblia Escur. 8, fol. 52d, 56c etc. “e fueron a Josué que moraba *enlora* en las alvergadas de Galgala”, Josué IX, 6». Avui a l'Alt Aragó només en queda quelcom a Echo: *dende alóra, ké farás alóra?* (1966).

¹ Recordem que en l'ús oral s'ha de pronunciar *ləvós* (o *ləbós*) en català central, on la pronúncia *ləvós* s'ha de mirar com a impròpia de gent inculta que no sap pronunciar bé el que llegeix (*Lleures*C, 98); no sense alguna tolerància per *llavores*. Aquest l'usava, per exemple, el Baró de Maldà.

Llavutar, V. *llavar*

LLEBA, 'barreta de ferro per tancar portes o fines-tres', probablement de l'àr. vg. *ħallāba* 'espècie de balda', potser pres d'una forma dialectal **halleba*, variant del cast. *falleba* que té aqueixa etimologia. □ 1.ª doc.: 1805, Belv.: «lleba: ferro llarg per a tancar les portes dels balcons, finestres etc., cast. *falleba*». El *DAG* cita de tres comptes de manyà de 1819 i 1830 «6 llebes per les finestres»: contextos anàlegs; *AlcM* dóna «sentint garrinyar la lleba d'una finestra», en Narcís Oller, i escrit amb *-b-*, ço que pot ser important si ve de la 1.ª ed., perquè Oller era de Valls, on la *-b-* i la *v* es mantenen més distintes que en altres parts del Camp; és veritat que Montoliu dóna *lleba* per al Camp de Tarr. (*BDC* vi, 46); en les comarques de Lleida i Tortosa diuen *falleba* (sembla que amb *-v-* en algun punt que distingeix, *BDC* xx, 159, cf. p. 163) i el *Damen*. porta la forma alterada *fallepa*. Tant o més corrent, en cat. central, és dir *barra-lleba*, però *lēba* a l'Alt Pallars (Cardós, 1934).

De cap manera no sembla que es pugui dir, com fa *AlcM*, que és evident que es tracti de la mateixa paraula que *lleba* postverbal de *llevar*. És arbitrari haver-ne fet un sol article amb mots que signifiquen 'lleba de tropes', 'operació de llevar o arrencar (suro, aigua, coses abstractes etc.)', 'postverbal del verb (§§ 1-13) o 'gleva' (variant fonètica ribagorçana de *GLEBA*, § 14). Més seriós era pensar a identificar amb l'acc. § 15, car aquesta designa un alçaprem (que també pot ser derivat de *llevar*): aquest alçaprem pot ser de diversos materials (con mostren les cites de docs. de 1354, 1359, 1368, 1491), i sens dubte també de ferro, però llavors ha de ser una barra d'amplíssim gruix, ben diferent d'una balda o llisquet, i fins d'un bernat de porta: ¹ en tot cas, calia almenys fer-ne articles diferents, conservar la grafia amb *-b-*, i plantejar un problema.

En una nota de 1970 (*EstR.Aramon* XIII, 9-10), Moll

ho rectifica, reconeixent que *falleba* i el nostre *lleba* són un mot a part d'aquells i d'origen aràbic. Però que puguin venir (com suggereix) de l'àr. *qallāb* 'mòbil, variant, versàtil' és fonèticament impossible i fins inconcebible; importa poc que aquest mot en femení s'hagi aplicat a una peça «qui sert a lever le loquet d'une porte» (cosa que no consta més que pel *Mohit*, compilació recent de mots de localització incerta, sobretot vulgarismes de Síria).

D'altra banda consta per totes bandes que la *lleba* és el mateix que la *falleba* castellana, i en aquest la *f* ens porta a l'etimologia aràbiga indicada per Eguílaz i Steiger (*Contrib.*, 230). El mot aràbic només està documentat al Marroc (Lerchundi, s. v. *taravilla*), veg. el DCEC. No té documentació antiga ni és clara la seva explicació semàntica dins l'arrel *ħ-l-b*; tanmateix és probable que en la nostra acc. es vagi partir de la idea expressada, en aquesta arrel, per *ħilb* 'grapa, urpa', *miħlab* 'ganxo', *miħlāb* «griffe, serre» (Boqtor, Bidpai), «espolón de ave macho» (*PALC.*); i el nostre *RMA*. el documenta per a «détendre un arbalète, escrimer, faire des armes»; i altres fonts vulgars, per a 'lligar' i 'corda de palma per lligar' (*Hazz al-Qahūf*) (Dozy, *Suppl.* i, 389a-b).

Sigui com vulgui, és evident que la *ħ-* del marroquí *ħallāba* impossibilita mirar-lo com a hispanisme; i el mot té fesomia semítica. Només és que haurem de suposar que, al costat del cast. *falleba*, hi hagué una variant dialectal **halleba*, de la qual probablement seria manllevat el cat. *lleba*, més aviat que arabisme directe: variant d'existència ben versemblant. El que podem admetre, de la tesi d'*AlcM*, és que l'existència del català *lleba* 'alçaprem' ajudaria a donar a aquest arabisme la forma coneguda en català.

Cpr.: *Barra-lleba* (supra).

¹ Notem també que la *falleba* és «acodillada en sus dos extremos» i «puede girar por medio de un manubrio», i veg. molts més detalls sobre aquests adminicles en la descripció del *DAut.*: coses que ens duen ben lluny d'un alçaprem.

Llebanya 'llosa', 'balma', V. *llevar* i cf. *llauna*

LLEBEIG, 'vent del Sud-oest', probablement pres del mossàrab *lebēē*, i aquest, del b. gr. *libíci*, que ve del gr. *λιβύκιον*, diminutiu de *λιβυκός* 'provinent de Lfbia', 'Oest'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII (Llull, Jaume I).

«Dels quatre vents principals eren engendrats quatre vents altres, ço és saber exaloch, mestre e grec e *labeig*», i de nou «grec, eixaloc, *lebeig* e maestre», Llull (*Merav*, *NCl.* II, 28; *Arbre de Ciència*, 5.5.5f.). «Ab aquella galea tornam-nos-en en la mar, e --- a hora de vespres levà-s un orre temps de levant e --- mudàs lo vent en ixeloc, e durà tot aquell dia --- e quant venc a la mija nuyt mudàs en lo *lebeg*; e en lo diluns féu pus fort temps ---», «quan vim que --- Déus no-ns volia nostre temps meylorar, faem --- senyal --- que-ns tornàvem --- e si --- no passà la nostra nau com les altres hi passaren, aquesta és la raó: car ells havien lo vent del *lebeg* tant complit que-s podien